

ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları 2013 (ISCED-F 2013) Kılavuzu*

Turkish translation of ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013)

Çeviri: Metin Toprak¹, Deniz Kolat², Mehmet Şengül³

¹Istanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, İstanbul

²Batman Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu, Bankacılık ve Sigortacılık Programı, Batman

³Mustafa Kemal Üniversitesi, Rektörlük Birimi, Hatay

I. Giriş

- 1. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED), uluslararası karşılaştırılabilir eğitim istatistiklerinin toplulaştırılması, derlenmesi ve analiz edilmesi için kullanılan bir çerçevedir. ISCED, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ekonomik ve Sosyal Sınıflama Ailesinin bir üyesidir ve eğitim programlarının ve bunlara ilişkin yeterliliklerin eğitim alanlarına ve seviyelerine göre düzenlenmesinde referans sınıflamadır. İlk kez 1970'lerin ortalarında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından geliştirilen ISCED, iki kez revize edilmiş olup, ikinci revizyon 2011 yılında yapılmıştır. ISCED, uluslararası anlaşmanın bir çıktısı olup, UNESCO Genel Konferansında Üye Ülkeler tarafından resmi olarak kabul edilmiştir.
- 2. Son versiyon olan ISCED 2011, esas olarak eğitim programları (ISCED-P) seviyelerindeki değişikliklere yoğunlaşmış ve ilk kez yeterliliklere (ISCED-A) dayalı olarak, kişinin sahip olduğu eğitimin seviye itibarıyla sınıflandırılması olarak takdim edilmiştir.
- 3. 2011 revizyonu ile sonuçlanan gözden geçirme süreci boyunca, eğitim alanlarının ayrı bir süreç olarak ele alınmasına karar verilmiştir; çünkü, bu suretle, bağımsız ancak ilişkisi kurulabilen bir sınıflama ortaya koymak mümkün olacaktır. Bu sınıflama, böylelikle gelecekte yapılacak herhangi bir revizyondan tutun da eğitim düzeylerine ve bitirilen eğitime kadar farklı bağlamlarda değişik zaman aralıklarında gerektiğinde güncellenebilecektir. Alanlara ve seviyelere yönelik mevcut sınıflama aynı sınıflama ailesinin bir parçası olarak devam edecektir. Bu nedenle, bu yeni sınıflama *ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları* (ISCED-F) olarak adlandırılacaktır.

rilen eğitime kadar farklı bağlamlarda değişik zaman aralıklarında gerektiğinde güncellenebilecektir. Alanlara ve seviyelere yönelik mevcut sınıflama aynı sınıflama ailesinin bir parçası olarak devam edecektir. Bu nedenle, bu yeni sınıflama *ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları* (ISCED-F) olarak adlandırılacaktır.

II. Bu Kılavuzun Amacı

- 4. Ortak bir uluslararası sınıflamanın olması, karşılaştırılabilir verilerin toplanmasına yönelik sadece ilk adımdır. İkinci adım, ülkeler arasında bu sınıflamanın tutarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamaktır. Dolayısıyla, bu kılavuzun amacı, *ISCED Eğitim ve Öğretim Alanlarının* nasıl uygulanacağı konusunda açık ilkeler sunmaktır. Bu, hem gözlemlenecek çok sayıda kriterin belirlenmesi, hem de her bir eğitim ve öğretim alanına dâhil edilecek ve hariç tutulacak olanların listeleri sağlanarak yapılmıştır. *ISCED Eğitim ve Öğretim Alanlarının* ayrıntılı sınıflaması ■ Ek I'de tanımlanmıştır. Bu sınıflamaya, alanların her birinin tanımı ve konulara ait örneklerin kapsamlı bir listesi eşlik edecektir. Bir alana dâhil edilen veya bu alanın dışında tutulan konuların belirlenmesi, alanlar arasındaki sınırları tanımlamada ülkelere yardımcı olacaktır. Bu kapsamlı listeleme, referans kolaylığı için hem alfabetik hem de sayısal bir listeyi içerecektir.

İletişim / Correspondence:

Metin Toprak
İstanbul Üniversitesi, İktisat
Fakültesi, İktisat Bölümü,
İstanbul
e-posta: metin.toprak@istanbul.edu.tr

Yükseköğretim Dergisi 2018; Çevrimiçi Erken Baskı. © 2018 Deomed

Geliş tarihi / Received: Mayıs / May 30, 2017; Kabul tarihi / Accepted: Temmuz / July 10, 2017

Bu çevrimiçi makalenin atf künyesi / Please cite this online article as: Toprak, M., Kolat, D. ve Şengül, M. (Çev.) (2018). ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları 2013 (ISCED-F 2013) kılavuzu. *Yükseköğretim Dergisi*, doi:10.2399/yod.17.014

*Bu çalışma, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanan "ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013)" başlıklı yayının çevirisidir (Erişim tarihi: 10 Ocak 2017) ve bu Türkçe sürüm, UNESCO'nun 29 Mayıs 2017 tarihli izni ile yayımlanmaktadır. UNESCO Institute for Statistics (2014), *ISCED Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013)*, Montreal: UNESCO Institute for Statistics, <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>

Çevrimiçi erişim / Online available at: www.yuksekogretim.org • doi:10.2399/yod.17.014 • Karekod / QR code:

III. Sınıflama Birimleri

- 5. ISCED 2011’deki sınıflamanın temel birimleri, *eğitim programları* ve bunlarla ilişkili olan *yeterlilikler*dir. Bunlar, *ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları*’nda (ISCED-F) yer alan sınıflama birimleri ile aynıdır:
  - a. Bir eğitim programı “belirli bir zaman periyodunda, önceden belirlenmiş öğrenme amaçlarına ulaşmak veya önceden belirlenmiş spesifik eğitim görevleri dizisini yerine getirmek için tasarlanmış ve organize edilmiş birbiriyle uyumlu eğitim faaliyetleri seti veya birbiriyle uyumlu eğitim faaliyetleri ardışık dizisidir”. Eğitim faaliyetleri “öğrenmeyle sonuçlanması niyetini taşıyan bazı iletişim biçimlerini kapsayan amaçlanmış faaliyetlerdir”.
  - b. Yeterlilik “bir eğitim programının başarılı bir şekilde tamamlandığını kanıtlayan ve genellikle bir doküman formatında olan resmi onaydır. Derslerin tekil bazda başarıyla tamamlandığını gösteren krediler (örneğin; modüller veya konular) ISCED içerisinde yeterlilik olarak kabul edilmez. Bu gibi durumlarda, bir programın tamamının müfredatını kapsayan ve/veya süre bakımından denk olan yeterli miktardaki krediler veya konular yeterliliği ifade edecektir”.
- 6. *ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları*, eğitim programlarını ve bunlara ilişkin yeterlilikleri öğrenim alanlarına göre sınıflandırır:
  - a. Alan “bir eğitim programı veya yeterliliğinin kapsadığı geniş alan, dal veya içerik alanıdır”.
- 7. Eğitim ve öğretim alanları ve eğitim seviyeleri veya bitirilen eğitim ISCED içerisinde çapraz sınıflama değişkenleridir ve dolayısıyla birbirlerinden bağımsızdır. Özellikle, orijinal ISCED 1976’nın aksine, alanlar eğitim seviyeleri içerisinde tanımlanmamaktadır. Bunun nedeni bazı eğitim seviyelerinde, programlar ve yeterlilikler sadece bazı eğitim ve öğretim alanlarında mevcut iken, bu durumun zaman içerisinde veya ülkeden ülkeye değişebiliyor olmasıdır. Örneğin, öğretmen yetiştirme veya hemşirelik farklı ülkelerde farklı eğitim seviyelerinde sunulmaktadır. Son yıllarda, bu tür programlar için düşük seviyedeki eğitim ve öğretim programlarının aşama aşama azaltılması ve daha yüksek ISCED seviyelerine artırılması yönünde bir eğilim vardır.

IV. Sınıflamanın Kapsamı ve Yapısı

- 8. Bu sınıflama, esas olarak ISCED 2011’de tanımlanan örgün (yapılandırılmış) eğitimdeki ortaöğretim, üniversite eğitimine girmeyen ortaöğretim sonrası eğitim ve yükseköğretim seviyelerinde yer alan eğitim ve öğretim alanlarını tanımlamak ve kategorize etmek için tasarlanmış olmakla birlikte; diğer seviyelerde sunulan programlar ve

yeterliliklerin sınıflandırılması için de kullanılabilir. Bu sınıflama örneğin; yaygın eğitimde, temel eğitimde ve sürekli mesleki eğitimde veya serbest öğrenmedeki konuları sınıflama gibi başka bağlamlarda da kullanılabilir.

- 9. Bu gözden geçirme, ISCED sınıflamasının önceki versiyonlarına dayanmaktadır. Bu suretle, farklı zamanlardaki versiyonlar arasındaki karşılaştırılabilirliğin mümkün olduğunca en yüksek olabilmesi amaçlanmıştır. Sınıflama; geniş alanlar (en üst seviye), dar alanlar (ikinci seviye) ve ayrıntılı alanlar (üçüncü seviye) olmak üzere üç-seviyeli hiyerarşi olarak tasarlanmış ve dört basamaklı kodlama şeması kullanılmıştır. 11 adet geniş alan, 29 adet dar alan ve 80 adet yanında ayrıntılı eğitim ve öğretim alanı bulunmaktadır.

Seviye	Alan kategorileri	Alan sayısı
1’inci seviye	Geniş alan	11
2’inci seviye	Dar alan	29
3’üncü seviye	Ayrıntılı alan	≈80

- 10. Ayrıntılı alanlar (ISCED sınıflamasının üçüncü hiyerarşik seviyesi), esas itibarıyla üniversite seviyesindeki eğitim, mesleki eğitim ve öğretim programları ile ortaöğretimdeki yeterlilikler ve üniversite eğitimi kapsamına girmeyen ortaöğretim sonrası yeterlilikler için kullanılmak üzere tasarlanmıştır. ISCED sınıflaması, konu-uzmanlığının bulunduğu genel eğitim programları ve yeterlilikleri için de kullanılabilir. Ancak, belirli bir alan veya alanlarda uzmanlaşmanın çok az olduğu veya hiç olmadığı geniş bir konu yelpazesini kapsayan genel eğitim programları ve yeterlilikler, tipik olarak 00 ‘genel programlar ve yeterlilikler’ kategorisinde sınıflandırılacaktır.
- 11. ISCED sınıflaması, esas itibarıyla eğitimde ülkeler arasında karşılaştırılabilir istatistikler derlemek amacıyla geliştirilmişken; özellikle eğitim alanlarında kendi ulusal sınıflama standartlarını geliştirmemiş ülkelerde ulusal bağlamlarda da kullanılabilir. Bu sınıflamayı ulusal düzeyde kullanmak isteyen ülkeler, belirli alanlardaki gruplamalarında muhtemelen uyarılma veya ayarlama yapacaklardır. Bunun da iki nedeni vardır: ülkede mevcut eğitim alanlarının çeşitliliğini ve/veya bu çeşitlilikteki alanların sıklık sayısını daha iyi yansıtmak ve bu tür eğitim verisini raporlamada duyulan ulusal ihtiyacı karşılamak. Ulusal düzeydeki ayarlamalar, ISCED Eğitim ve Öğretim Alanlarına göre yapılacak uluslararası raporlamayı zorlaştırmamalı veya imkânsız hale getirmemelidir. ISCED sınıflamasının öncelikli amacı, en azından geniş alan seviyesinde uluslararası raporlamayı kolaylaştırmaktır.

V. Sınıflamanın Gerekçesi

- **12.** Eğitim ve öğretim alanlarının sınıflandırılması konu bazlı yaklaşımı takip eder. Bu, daha önceki ISCED (1976, 1997 ve 2011) versiyonlarında kullanılan yaklaşımın aynıdır. İçerik bakımından yakın bir ilişkinin olması durumunda; konular, benzerliğe dayalı olarak, geniş, dar ve ayrıntılı sınıflama alanlarını oluşturmak için birlikte gruplandırılır. Bunun amacı, eğitim programları ve bunlara ilişkin yeterlilikleri, hedeflenen katılımcıların özelliklerine göre değil de, programın kapsamına dayalı olan eğitim ve öğretim alanları itibarıyla sınıflamaktır.
- **13.** Bir program veya yeterliliğin hangi eğitim ve öğretim alanında sınıflandırılacağını belirleyen husus, **ana konudur**. Konu, program süresince edinilen ve ilgili yeterlilik tarafından tanınan olgusal, uygulamalı ve teorik bilgidir. Bu bilgi, belirli problem türlerine veya spesifik amaçlara uygulanır. Bu problemler veya amaçlar, soyut (örneğin, felsefe), uygulamalı (örneğin, mühendislik) veya her ikisi birden yani hem soyut hem de uygulamalı (örneğin, mimarlık) olabilir. Pratik olması bakımından, bir programın veya yeterliliğin ana konusu, ayrıntılı alan itibarıyla belirlenir. Ayrıntılı alanın tespitinde, öğrenme kredilerinin çoğunluğunun (örneğin %50'den fazlası) veya açık bir şekilde baskın olan kısmının ilgili olduğu konu veya tasarlanmış öğrenme zamanının çoğunun veya açık bir şekilde baskın olan kısmının harcandığı konu dikkate alınır. Eğer mevcutsa, öğrenme kredileri kullanılmalıdır. Aksi takdirde, önceden tasarlanmış öğrenme süresi esas alınarak yaklaşık bir değerlendirme yapılmalıdır. Öğrenme süresi, derslere ve seminerlere harcanan zamanın yanı sıra laboratuvar veya bu derse özgü projelere harcanan zamanı da kapsar ve bunların dışında kalan harcanan özel çalışma süresi (öğrenciden öğrenciyeye değişiklik göstermesi ve ölçülmesinin zor olması sebebiyle) hariç tutulmuştur. Programlar ve yeterlilikler, ana konularını içeren ayrıntılı alanlar içinde sınıflandırılmıştır.
- **14.** Öğrenme kredilerinin veya tasarlanmış öğrenme süresinin görelî paylarını belirlemek için yeterli bilgi bulunmadığında; program veya yeterlilik, başlığındaki ilk alana göre sınıflandırılmalıdır. Eğer, program veya yeterlilik, hiçbiri baskın bir paya sahip olmayan birkaç ayrıntılı alanı (ve hatta dar veya geniş alanları) kapsıyor ve bundan dolayı ana konu tanımlanamıyorsa; bu program veya yeterlilik disiplinlerarası kategorisinde sınıflandırılmalıdır (*ayrıntılı bilgi için bkz. VII. bölüm*).
- **15.** Eğer iki program veya yeterliliğin öğrenim görülen ana konusu aynıysa veya yeterince benzerlik gösteriyorsa, bunlar aynı alana dâhil edilir. Sınıflamanın yapısı geliştirilirken, konuların benzerlik derecesini belirlemede **önce-**

lik sırasına göre aşağıdaki kriterler kullanılmış; eğitim ve öğretim alanlarının geniş, dar ve ayrıntılı alanlar itibarıyla sınıflandırılması bu şekilde oluşturulmuştur:

- a. Teorik bilgi içeriği (örneğin, kapsam içindeki fikirler ve kavramlar ve bunların olguları açıklamada ve sonuçları öngörmeye kullanımı).
  - b. Öğrenmenin amacı (örneğin, kazanılan bilgi, beceri ve yetkinliklerin planlanmış kullanımı).
  - c. Kapsamdaki öğeler (örneğin, olgular, problemler veya incelenen varlıklar).
  - d. Yöntemler ve teknikler (örneğin, kazanılan bilgi ve becerileri öğrenme ve uygulama prosedürleri).
  - e. Araç ve gereçler (örneğin, bireylerin kullanmayı veya çalıştırmayı öğrendiği araçlar ve uygulamalar).
- **16.** İdeal olarak, sınıflama uluslararası düzeyde geniş alanlar arasında genel olarak 'dengeli' olacaktır. Bunun anlamı, herhangi bir geniş alan bir bütün olarak dünya çapında baskın olmamalıdır. Örneğin, eğitim programlarına kayıtlı öğrenci sayısını veya eğitim programlarından mezun olanları hesaplarırken, orantısız sayıda kayıtlı öğrenci sayısının / mezunun diğer geniş alanlardakine kıyasla tek bir geniş alanda yoğunlaşması beklenmemelidir. Bununla birlikte, ülkeler arasında eğitim sistemlerinde ve hatta eğitim düzeylerindeki büyük çeşitlilik dikkate alındığında, bütün ülkeler veya bütün eğitim seviyeleri için dengeli tek bir sınıflama geliştirilmesi mümkün değildir.

VI. Sınıflama kriterlerinin uygulanması: Bazı Örnekler

- **17.** Bu sınıflamadaki geniş ve dar alan kategorileri ISCED 1997'dekiler ile benzerdir. Bu kategorileri, teorik bilgideki ve öğrenme amacındaki benzerlikler büyük ölçüde belirlerken; bu kategorilerin kapsadığı alanların oluşturduğu grubun öğeleri daha düşük ölçüde belirlemektedir. Ayrıntılı alanların birbirinden ayrıştırılması, büyük ölçüde yöntemler ve teknikler ile araç ve gereçlere dayalı olarak yapılmaktadır. Bu kısmın geri kalanı, bu kriterlerin uygulamasının bazı örneklerini, alanların sınırlarındaki örnekleri ve iki spesifik istisnayı açıklayacaktır: bunlar mesleki programlar ve yeterlilikler ile öğretmen yetiştirme.

Eğitim Seviyeleri Arasında Konu Benzerliği

- **18.** Tüm eğitim programları ve yeterlilikleri, teorik kavrama, olgusal bilgi ve uygulamalı becerilerin harmanlanması ile ilişkilendirilir. Farklı eğitim seviyelerindeki iki program veya yeterlilik, eğer benzer teorik, olgusal ve uygulamalı bilgi ve beceri türlerini kapsıyorlarsa, aynı eğitim ve öğretim alanında yer alacaklardır; hatta bunların her birine yapılan görelî vurgu farklı olsa dahi. Örneğin, bir alet-

yapım programı, makine mühendisliğinde kullanılan mühendislik teorisi ile matematik ve olgusal bilgiden bir miktar içerir. Bu nedenle, alet-yapımı ve makine mühendisliği farklı eğitim düzeyleri veya eğitim dereceleri ile ilişkilendirilmiş olmasına rağmen, aynı eğitim ve öğretim alanında (0715 ‘Mekanik ve metal işleri’) sınıflandırılmalıdır.

Eğitim Seviyeleri İçinde Konu Benzerliği

- **19.** Aksine, ‘Hemşirelik ve Ebelik’ 0913 ve ‘Tıp’ 0912 olarak sınıflandırılmıştır. ‘Tıp’ ve ‘Hemşirelik ve ebelik’ birbirleriyle yakın ilişkili olmalarına rağmen ihtisas alanlarında farklılıklar vardır. İhtisas alanlarındaki farklılık, özellikle öğrenme amacı (doktorların ve hemşirelerin farklı bilgi, beceriler ve yetkinlikleri kazanması ve uygulaması beklenir) yöntemler ve teknikler ve hatta araç ve gereçler bakımından öne çıkar. Ayrıca, veri kullanıcıları bakımından, hemşireleri ve doktorları birbirinden ayırdedebilenin büyük yararı vardır. Bazı ülkelerde, doktorlar ve hemşireler aynı eğitim seviyesinde eğitim görürler ve yeterlilik sahibi olurlar. Bu durumlarda, ikisi arasındaki farklılaşma eğitim seviyelerinden ziyade, eğitim alanları vasıtasıyla daha kolay yapılır.

Sınırdaki Vakalar

- **20.** Sınırdaki vakalar, bir program veya yeterliliğin, sınıflamadaki iki farklı alanla yakından ilgili olması durumunda ortaya çıkar. Örneğin, veterinerlik eğitimleri hem tıp (özellikle teorik bilgiler, fakat aynı zamanda öğrenmenin amacı) hem de hayvancılıkla (program öğeleri, yöntem ve teknikler ve araç ve gereçler) benzerlikler gösterir. Burada, örnek olarak hayvancılığın seçilmesinin nedeni, veterinerlik eğitimlerini sınıflandırırken, ISCED’in önceki versiyonları ve diğer anahtar önemdeki sınıflamalarla (örneğin, Bilim Alanları ve Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Standart Sanayi Sınıflaması (ISIC)) uyumluluğunu sürdürmek ve ayrıca ulusal politika analizi için önemli olan Sağlık (İnsan) ve Refaha tahsis edilmiş geniş alanı muhafaza etmektir.
- **21.** Bir diğer örnek ise bakımdır. Tıbbi bakım 091 ‘Sağlık’ dar alanında ve tıbbi olmayan bakım 092 ‘Refah’ dar alanında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamanın dayanağı, her iki alan için gerekli olan teorik bilginin birbirinden çok farklı olmasıdır.

Genel Programlar

- **22.** Diller ve edebiyat, sosyal bilimler ve doğa bilimleri, matematik, sanat ve/veya beden eğitimi gibi bir dizi konu-

yu kapsayan genel programlar, 0011 ‘Temel Programlar ve Yeterlilikler’ içinde sınıflandırılmalıdır. Örneğin, beşeri bilimler, sosyal bilimler ve doğa bilimleri gibi belirli bir konu kategorisi üzerinde **bir miktar** yoğunlaşma olsa dahi, yine bu sınıflama yapılmalıdır. Bu programlar, disiplinlerarası veya geniş programın spesifik bir türü olup; bu programlar için bir geniş alan oluşturulmuştur. Dolayısıyla, bu programlar, diğer geniş alanlar içinde disiplinlerarası veya geniş programlar olarak sınıflandırılmamalıdır.

Mühendisler İçin Programlar ve Yeterlilikleri

- **23.** Mühendisler için eğitim programları ve yeterlilikleri, 071 ‘mühendislik^[1] ve mühendislik işleri’ ayrıntılı alanı altında veya inşaat veya yapı mühendisleri için 0732 ‘yapı ve inşaat mühendisliği’ ayrıntılı alanında yer almalıdır. Eğer **vurgu**, makine, motorlar, elektrikli cihazlar, elektronik, bilgisayarlar, telekomünikasyon, vb. (071) veya binalar, yollar, köprülerin (0732) tasarım ve imalatına yapıyorsa; bu programlar ve yeterlilikler 071 veya 0732 altında sınıflandırılmalıdır. Hatta eğitim programları, bilgisayar, medya teknikleri, tekstil, gıda, vb. yönelimli olsa dahi, eğer vurgu yukarıdakilerin (071 veya 0732) tasarım ve imalatına yapıyorsa, sınıflama yine mühendislik ve mühendislik işleri veya yapı ve inşaat mühendisliği altında yapılmalıdır.

İmalat Programları

- **24.** Eğer vurgu, metaller, mekanik, makine, motorlar, elektrikli cihazlar vb. gibi mühendisliğe yapılmış ise, imalat programları 071 ‘Mühendislik ve mühendislik işleri’ altındaki ayrıntılı alanlarda sınıflandırılmalıdır.
- **25.** Diğer imalat programları ve yeterlilikleri, 072 ‘İmalat ve işleme’ altında sınıflandırılmalıdır. Bu durum, eğer vurgu gıda, tekstil, ayakkabı, kâğıt, mobilya, cam, plastik vb. spesifik ürünlerin imalatına yapılmışsa geçerlidir. Ne var ki, metal ürünlerin imalatı 072 dar alanının dışında bırakılmış ve 0715 ‘mekanik ve metal işleri’ ayrıntılı alanı kapsamına alınmıştır.

Diller

- **26.** Diller, hedeflenen katılımcıların^[2] özelliklerine dayalı olarak ya 0231 ‘Dil kazanımı’ ayrıntılı alanında ya da 0232 ‘Edebiyat ve dilbilimi’ ayrıntılı alanında sınıflandırılmalıdır. Programın hedeflenen katılımcılarını dikkate alan bu spesifik durum, programların alt alanlarını belirlemede bir kriter olarak kullanılır. Bir dili anadili olarak veya akıcı bir

[1] Mühendislik, mühendislik alanında sadece bir profesyonel olarak çalışan mühendisten çok daha fazlasını ifade eden diğer kategorileri de kapsayan bir kavramdır. Eğitim düzeyi bakımından, 071 ve 072 ayrıntılı alanları arasında tasarlanmış bir fark yoktur.

[2] Yani, öğrenenlerin öğrenim görecek dilde hâlihazırda yetkin olup olmadıkları.

şekilde konuşanlar için tasarlanan programlar ve yeterlilikler ile anadili farklı olup bir dili kazanmaya çalışanlara yönelik tasarlanmış programlar ve yeterlilikler arasında teorik içerik, öğrenme amacı ve öğretme tarzları bakımından açık bir farklılık vardır. İlk durumda, vurgu, daha ziyade edebiyat ve dilbilimi üzerine olup, dilbilgisi ve kelime dağarcığına değildir (en azından ortaöğretim ve yükseköğretim seviyesinde bu böyledir). İkinci durumda ise odak noktası, dilbilgisi ve kelime dağarcığı ve belki kültür olacak ve edebiyat ve dilbilimine vurgu ise daha az olacaktır.

Mesleki Programlar ve Yeterlilikler ile Destekleyici Konular

- **27.** Mesleki programlarda, örneğin lise eğitimindeki bazı uzun programlarda, toplam eğitim süresi içinde destekleyici konulara tahsis edilen süre, tasarlanmış bir mesleğin veya bir meslekler grubunun ana konusuna tahsis edilen süreden daha fazla olabilmektedir. Yine de, bu tür programlar ve bunların sonucu olan yeterlilikler, tasarlanmış bir mesleğin veya meslekler grubunun ilişkili olduğu mesleki alanda sınıflandırılmalıdır. Bu, sınıflamada kullanılan çoğunluk veya baskın konu kuralının bir istisnasıdır; çünkü mesleki programların ve yeterliliklerin hedef meslek(ler)ini ayrı ayrı tespit edebilmek için bu kural önemlidir. Uygulamada, planlanmış öğrenme zamanının en fazlasının tahsis edilmiş olduğu mesleğin, hedef meslek olması muhtemeldir.

Örnek 1

Hemşirelik bakım programı, 0913 'Hemşirelik ve Ebelik' ayrıntılı alanında sınıflandırılmalıdır; hatta tasarlanmış toplam öğrenme zamanının çoğu, hemşirelikten farklı konulara ayrılmış olsa bile sınıflama bu alanda yapılmalıdır.

Konu Uzmanlığı Olan Öğretmen Yetiştirme Programları ve Yeterlilikleri

- **28.** Uzmanlaşma gerektiren bir konunun esas olarak öğretimine odaklanmış öğretmen yetiştirme programları ve yeterlilikleri, öğretmen yetiştirme olarak sınıflandırılmalıdır; hatta programın ana içeriği, bir konunun uzmanlığı olsa da sınıflama öğretmenlik olarak yapılmalıdır. Eğitim veya öğretmen yetiştirmeyi bir konu uzmanlığı ile birleştirmiş programlara ve yeterliliklerine de bu ilke uygulanmalıdır. Bu, programların ve yeterliliklerin sınıflamasında kullanılan çoğunluk veya baskın konu kuralının bir istisnasıdır. Özellikle eğitim sistemlerinin analiz edilmesinde, öğretmen yetiştirmeyi diğer ayrıntılı alanlardan ayrı olarak tanımlayabilmek için bu istisnanın olması önemlidir.

VII. Disiplinlerarası veya Geniş Programlar ve Yeterlilikler

- **29.** Disiplinlerarası programlar ve yeterliliklerde veya geniş programlar ve yeterliliklerde, **tek bir ayrıntılı alan baskın olmayıp, birkaç** ayrıntılı eğitim ve öğretim alanının bir arada bulunması sözkonusudur. Pek çok disiplinlerarası programlar ve yeterlilikler, birkaç dar alanı, hatta geniş alanları dahi kapsar. Bu sınıflamada, 'ana konu kuralı', içinde disiplinlerarası eğitimin sınıflandırılacağı geniş alanı belirlemek için kullanılır. Yani, ana konu veya konular (geniş) alanı belirler. Ana konunun / konuların belirlenmesinde kullanılan kriter, daha önce de olduğu gibi, öğrencilerin tasarlanmış öğrenme süresi veya öğrenme kredileri içindeki paydır. Disiplinlerarası programlar, ana geniş alan içinde yer alan dar ve ayrıntılı alan seviyelerinde '8' kullanılarak sınıflandırılır (örneğin, xx88) ve böylece geniş alanı da gösteren disiplinlerarası programlar ve yeterlilikleri kapsadığı da gösterilmiş olur. Böylece, baskın konuyu olmayan bütün disiplinlerarası eğitim programları ayrı ayrı belirlenebilecek ve en azından, bu program veya yeterliliğin ana geniş alanı bilinebilecektir.

Örnek 2

Bir program eşit oranlarda (her biri üçte bir) teoloji (0221), tarih (0222) ve felsefeden (0223) oluşuyorsa; 0288 olarak sınıflandırılmalıdır ('Sanat ve beşeri bilimlerin dâhil olduğu disiplinlerarası programlar ve yeterlilikler'). Eğer bir program, %60 teoloji, %20 tarih ve %20 felsefe içeriyorsa, teoloji baskın konu olduğu için, bu program 0221 olarak sınıflandırılmalıdır.

- **30.** Disiplinlerarası programda birden fazla öncü geniş alan tespit edildiğinde; programın veya yeterliliğin adındaki ilk kelime esas alınarak geniş alan sınıflaması yapılır (Eğer başlıkta yer almıyorsa, müfredatı veya ders içeriklerine bakılır). Ana konuyu belirlemek için yeterli bilgi yoksa, bir önceki cümlede açıklanan 'ilk listelenen' kuralı uygulanmalıdır.
- **31.** İki veya daha çok ayrıntılı alanı kapsayan programlarda veya yeterliliklerde, eğer bir ayrıntılı alan tasarlanmış öğrenme süresinin veya öğrenme kredilerinin baskın oranını temsil ediyorsa; program veya yeterlilik sözkonusu ayrıntılı alanda sınıflandırılmalıdır. Dolayısıyla, öğrenme kredilerinin veya tasarlanmış öğrenme süresinin büyük kısmı tek bir ayrıntılı alana tahsis edilmişse; program / yeterlilik, bu ayrıntılı alan içerisinde sınıflandırılmalı ve disiplinlerarası bir program / yeterlilik olarak görülmemelidir.

Örnek 3

Anadali matematik, yandali Fransızca olan bir program, baskın konu matematik olduğu için, 0541 'Matematik' olarak sınıflandırılmalıdır.

Örnek 4

Bir program %40 mühendislik (071), %30 işletme (041) ve %30 dil (023) içeriyorsa, 0788 ('Mühendislik, imalat ve inşaat alanlarının yer aldığı disiplinlerarası programlar ve yeterlilikler) olarak sınıflandırılmalıdır; çünkü hiçbir bir alan baskın değildir, ancak 07 ana geniş alandır. Bir programda, eğer mühendislik ve işletme eşit derecede öneme sahipse ve dillerden daha fazla yer tutuyorsa (örneğin, %40, %40 ve %20); bu program 0788 veya 0488 olarak sınıflandırılır. Hangi programın adı başlıkta ilk olarak belirtilmişse o programa göre sınıflanır (veya başlıkta yer almıyorsa, müfredatı veya ders içeriklerine bakılır).

Örnek 5

Bir program %40 tarih (0222), %30 iktisat (0311) ve %30 siyaset biliminden (0312) oluşuyorsa, 0388 olarak sınıflandırılacaktır ('sosyal bilimler, gazetecilik ve enformasyon alanlarını içeren disiplinlerarası programlar ve yeterlilikler'); çünkü iktisat ve siyaset aynı geniş alan içindedir.

- 32. Belirli bir mesleki alana yönelik programlar ve yeterlilikler, eğer destekleyici konuları diğer alanlardan alıyorsa; bu programlar veya yeterlilikler, disiplinlerarası olarak kabul edilmez. Bu programlar ve yeterlilikler, sözkonusu mesleki alana göre sınıflandırılmalıdır.

Örnek 6

Elektrik tesisatındaki bir programda, tasarlanmış mesleki konuya tahsis edilen süreden daha fazlası, diğer yardımcı konulara (dil, matematik, doğa bilimleri, vb.) ayrılmış olabilir. Ancak, bu program 0713 'Elektrik ve enerji' olarak sınıflandırılmalı ve disiplinlerarası bir program olarak kabul edilmemelidir.

- 33. Bu kılavuzda tavsiye edildiği üzere sadece bir kod atanabildiği sürece; 'ana konu kuralı', disiplinlerarası programları ve yeterlilikleri sınıflamak için tek makul çözümdür. Ancak, iki veya daha fazla kod^[3] atayabilen kullanıcılar, disiplinlerarası programları veya yeterlilikleri alanların bileşimlerine göre sınıflandırabilir.

VIII. Diğer Zor Durumları Kodlama

Daha Ayrıntılı Tanımlanmamış ve

Başka Bir Yerde Sınıflanmamış

- 34. Spesifik veri derlemelerinde programlar veya yeterlilikler kodlanırken, eğitim ve öğretim alanlarının sınıflandırılmasında halledilmesi gereken yaygın görülen iki durum vardır:

- a. Belirli bir program veya yeterlilik hakkında, bir üst düzeydeki sınıflamada var olandan daha fazla bilgi bulunmayan durumlar. Bunlar, 'daha ayrıntılı tanımlanmamış' durumlar olarak bilinir ve sınıflamanın dar veya ayrıntılı alanlarının hiyerarşik seviyelerindeki (uygun olduğu haliyle) kodların sonunda bir veya daha fazla '0' kullanılmasıyla belirtilir.

Örnek 7

Mühendislikteki bir program hakkında daha başka bir bilgi mevcut değilse; bu program, 0710 'daha ayrıntılı tanımlanmamış mühendislik ve mühendislik işleri' olarak sınıflandırılmalıdır. Bu tür durumlar, disiplinlerarası veya geniş programlar olarak düşünülmemelidir.

Örnek 8

Hizmetlerde yer alan bir program hakkında daha fazla bilgi mevcut değilse, 1000 'Daha ayrıntılı tanımlanmamış hizmetler' olarak sınıflandırılmalıdır.

- b. Belirli bir ayrıntılı alanının bilindiği ve yeterince açıklandığı, ancak sınıflamada açıkça belirtilmeyen durumlar. Bunlar, 'başka yerde sınıflandırılmamış' durumlar olarak bilinir ve sınıflamanın ayrıntılı alan seviyesinde '9' kullanılarak (örneğin, son basamağında) tanımlama yapılır.

Örnek 9

Bilgi ve İletişim Teknolojilerindeki (ICT) yeni bir alanda yer alan bir program, diğer ayrıntılı alanlardan herhangi birine ait olmadığı için, 0619 'Başka yerde sınıflandırılmamış Bilgi ve İletişim Teknolojileri' olarak sınıflandırılmalıdır.

'Daha ayrıntılı tanımlanmamış' ve 'başka yerde sınıflandırılmamış' kodlar, sınıflama yapısına dâhil edilmemiştir; ancak, bunlar tamamlayıcı kodlar olup, gerektiği gibi veya yeterli derecede açıklanmamış ('daha ayrıntılı tanımlanmamış'); veya sınıflama yapısında ('başka yerde sınıflanmamış') açıkça kapsanmamış veriyi işlemede kullanılabilir.

'0', '8' ve '9' kullanımlarını ayırt etmek zor olabilir. Bu durumda, ■ Tablo 1 yardımcı olabilir.

- 35. Veri toplama işlemi sırasında, çalışma alanının tamamen bilinmediği durumda, '9999' kodu atanabilir veya veri derleme anketleri eğer sadece dar veya geniş alan seviyeleri ile sınırlı ise sırasıyla '999' veya '99' numaralı kodlar kullanılabilir.

[3] Örneğin, verilerin veri tabanlarında saklandığı ve hanehalkı veya diğer alan taramaları yoluyla toplanması gerekmeyen durumlar. Çoklu kod kullanmak, ISCED-F'nin bir parçası değildir. Bununla birlikte, bazı ülkeler birden fazla kodu, ulusal amaçları için kullanmaya karar verebilir.

■ Tablo 1. Tamamlayıcı kodlar.

Kod	İsim	Kullanım	Örnek
0	Daha ayrıntılı tanımlanmamış	Sınıflamanın daha üst seviyesinde bilinen bilgiden başka bir bilgi yok	7 ve 8
8	Disiplinlerarası programlar ve yeterlilikler	Baskın ayrıntılı alanın olmadığı programlar ve yeterlilikler	2 (ilk kısım), 4 ve 5
9	Başka yerde sınıflandırılmamış	Ayrıntılı alan bilinmektedir, ancak sınıflamada verilmemiştir	9

Not: Baskın bir ayrıntılı alanı olan programlar ve yeterlilikler (öğrenme kredilerinin veya sürenin %50'sinden fazlasını kapsayan), o baskın alanda tanımlanır (bkz. 1., 2. (ikinci kısım), 3. ve 6. örnekler).

IX. Analiz ve Yayım için Toplama

- **36.** Bu sınıflama, ihtiyaç duyulan bilgiye bağlı olarak hem veri toplama hem de verinin yaygınlaştırılması için hiyerarşik seviyelerin herhangi birinde kullanılabilir. Analiz ve sunumun amaçlarına en fazla hizmet edecek şekilde yeterince esnek olması amaçlanmıştır.
- **37.** Yayınlama amaçları çerçevesinde, sıklıkla geniş alan düzeyinde veri derleme ihtiyacı olmaktadır. Örneğin, UNESCO İstatistik Enstitüsü (UIS), geniş alan seviyesindeki verileri yayımlar.
- **38.** Bu analizin amacı nedeniyle, gereken özen gösterilmelidir. UIS tarafından kullanılan hâlihazırdaki bu sınıflamanın dışındaki gruplandırmalar, özellikle yayılım amaçlarına yönelik olarak geliştirilebilir.

X. Diğer Zor Durumları Kodlama

ISCED 2011 ve Diğer Sınıflamalar ile İlişkisi Oryantasyon ve alanlar

- **39.** Oryantasyon (genel veya mesleki eğitim) ve eğitim ve öğretim alanları, ISCED içerisinde iki farklı boyuttur ve karıştırılmamalıdır.
- **40.** Mesleki eğitim, ISCED 2011'de şu şekilde tanımlanmıştır: *Öğrenenlerin belirli bir mesleğe, zanaate veya meslek sınıfına ya da zanaat sınıfına özgü bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazanabilmeleri için tasarlanan programlar. Mesleki eğitim, çalışma-bazlı bileşenlere sahip olabilir. Bu tür programların başarıyla tamamlanması, işgücü piyasasıyla uyumlu mesleki yeterliliklere götürür. Bu yeterlilikler, ilgili ulusal otoriteler ve/veya işgücü piyasası tarafından meslek-yönelimli olarak kabul edilen yeterliliklerdir.*
- **41.** Genel eğitim, ISCED 2011'de şu şekilde tanımlanmıştır: *Bu programlar, öğrenenlerin genel bilgi, beceriler ve yetkinliklerinin yanı sıra okuryazarlık ve rakamsal becerilerini de geliştirmek için tasarlanır. Bu programlar, çoğu kez öğrencileri aynı veya daha yüksek ISCED seviyelerindeki daha ileri düzey eğitim programları için hazırlamak ve hayat boyu öğrenmeyi yerleştirmek amacı taşırlar.*
- **42.** ISCED 2011'e göre oryantasyon altındaki genel eğitim olarak sınıflandırılan ve belirli bir eğitim alanında uzmanlaşma gerektirmeyen geniş bir konu dizisini kapsayan

programlar ve yeterlilikler, 'Genel programlar ve yeterlilikler' geniş alanında 0011 'Temel programlar ve yeterlilikler' olarak sınıflandırılmalıdır. Genel eğitim içerisindeki diğer programlar ve yeterlilikler, ana alt konuları itibarıyla eğitim ve öğretim alanlarında sınıflandırılmalıdır. Özellikle, yükseköğretim seviyesindeki genel veya akademik eğitim, istisnai olarak, yalnızca 'Genel programlar ve yeterlilikler' geniş alanında sınıflandırılmalıdır.

Örnek 10

ISCED 2011'de 5'inci seviyede matematikte yer alan bir eğitim programı veya yeterliliği, oryantasyon için genel bir eğitim olabilir; ancak ayrıntılı alanı 0541 'Matematik' olmalıdır.

ISCED-F ile ISCED 1997 (ve 2011) Eğitim Alanları Arasında Uyum

- **43.** ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları 2013 (ISCED-F) içerisindeki geniş alanlar arasında bulunan dar veya ayrıntılı alanların bazılarında yeniden kodlama yapılmıştır. Bu yeniden sınıflama, 5'inci bölümde, özellikle de 15'inci paragrafta açıklanan sınıflama ilkeleri ile uyumlu olarak yapılmıştır. Bunlar, aşağıda karşılaştırma tablosunda gösterilmektedir (bkz. ■ Tablo 2).
- **44.** Ana değişiklikler şunlardır:
  - ISCED 1997'deki 22 'Beşeri Bilimler'in iki dar alana bölünmesi: 022 'Beşeri Bilimler (diller hariç)' ve 023 'Diller'.
  - ISCED 1997'de 3 'Sosyal Bilimler, İşletme ve Hukuk' Geniş Grubunun iki geniş alana bölünmesi: 03 'Sosyal Bilimler, Gazetecilik ve Enformasyon' ve 04 'İşletme, Kamu Yönetimi ve Hukuk'.
  - ISCED 1997'deki 42 'Yaşam Bilimleri' alanını bölerek ve 62 'Ziraat, Ormanlık ve Balıkçılık' alanının bir kısmı ile birleştirerek, 05 'Doğa Bilimleri, matematik ve istatistik' geniş alanı içerisinde 052 'Çevre' adıyla yeni bir dar alanın oluşturulması.
  - ISCED 1997'de 4'üncü Geniş Grup olan 'Bilim'in iki geniş alana bölünmesi: 05 'Doğa Bilimleri, Matematik ve İstatistik' ve 06 'Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT)'.

Tablo 2. ISCED Eğitim-Öğretim Alanları 2013 (ISCED-F) ile ISCED 1997 Eğitim Alanları arasındaki benzerlik .

ISCED 2013 Eğitim ve Öğretim Alanları	ISCED 1997 (ve 2011) Eğitim Alanları
00 Genel programlar ve yeterlilikler - 001 Temel programlar ve yeterlilikler - 002 Okuryazarlık ve rakamsal beceriler - 003 Kişisel beceriler ve gelişim	0 Genel programlar - 01 Temel programlar - 08 Okuryazarlık ve rakamsal beceriler - 09 Kişisel gelişim
01 Eğitim - 011 Eğitim	1 Eğitim - 14 Öğretmen yetiştirme ve eğitim bilimi
02 Sanat ve beşeri bilimler - 021 Sanat - 022 Beşeri bilimler (diller hariç) - 023 Diller	2 Beşeri bilimler ve sanat - 21 Sanat - 22 Beşeri bilimler
03 Sosyal bilimler, gazetecilik ve enformasyon - 031 Sosyal bilimler ve davranış bilimleri - 032 Gazetecilik ve enformasyon	3 Sosyal bilimler, işletme ve hukuk (işletme ve hukuk hariç) - 31 Sosyal bilimler ve davranış bilimleri - 32 Gazetecilik ve enformasyon
04 İşletme, kamu yönetimi ve hukuk - 041 İşletme ve kamu yönetimi - 042 Hukuk	3 Sosyal bilimler, işletme ve hukuk (Sosyal bilimler hariç) - 34 İşletme ve kamu yönetimi - 38 Hukuk
05 Doğa bilimleri, matematik ve istatistik - 051 Biyoloji ve ilişkili bilimler - 052 Çevre - 053 Fizik bilimleri - 054 Matematik ve istatistik	4 Fen Bilimleri (hesaplama hariç) - 62'den Ziraat, ormancılık ve balıkçılık alanındaki doğal parklar ve vahşi yaşam eklenmiş - 42 Yaşam bilimleri (diğer ilişkili bilimler hariç) - 42'deki yaşam bilimleri alanının bir kısmı (diğer ilişkili bilimler), 62'deki Ziraat, ormancılık ve balıkçılık alanının bir kısmı (doğal parklar, vahşi yaşam) - 44 Fizik bilimi - 46 Matematik ve istatistik
06 Bilgi ve İletişim Teknolojileri - 061 Bilgi ve İletişim Teknolojileri	4 Fen Bilimleri (sadece hesaplama) - 48 Hesaplama
07 Mühendislik, imalat ve inşaat - 071 Mühendislik ve mühendislik işleri - 072 İmalat ve işleme - 073 Mimarlık ve inşaat	5 Mühendislik, imalat ve inşaat (ayrıca 85 Çevre koruma alanının çoğu) - 52 Mühendislik ve mühendislik işleri (ayrıca 85 Çevre koruma alanının çoğu) - 54 İmalat ve işleme - 58 Mimarlık ve Bina
08 Ziraat, ormancılık, balıkçılık ve veterinerlik - 081 Ziraat - 082 Ormancılık - 083 Balıkçılık - 084 Veterinerlik	6 Ziraat (doğal parklar ve vahşi yaşam hariç) - 62 Ziraat, ormancılık, balıkçılık ve veterinerlik (doğal parklar ve vahşi yaşam hariç) - 64 Veterinerlik
09 Sağlık ve refah - 091 Sağlık - 092 Refah	7 Sağlık ve refah - 72 Sağlık - 76 Sosyal hizmetler
10 Hizmetler - 101 Kişisel hizmetler - 102 Hijyen ve mesleki sağlık hizmetleri - 103 Güvenlik hizmetleri - 104 Ulaşım hizmetleri	8 Hizmetler (85 Çevre korumanın çoğu hariç) - 81 Kişisel hizmetler - 85'teki Çevre koruma alanının bir kısmı (toplum sağlığı ve iş sağlığı ve güvenliği) - 86 Güvenlik hizmetleri - 84 Ulaşım hizmetleri

- e. 8'inci Geniş Grup olan 'Hizmetler' içerisindeki 85 'Çevre Koruma' alanındaki kısmın çoğunun 07 'Mühendislik, İmalat ve İnşaat' yeni geniş alanına transfer edilmesiyle, 0712 'Çevre Koruma Teknolojisi' adında yeni bir dar alanın oluşturulması.
- f. 08 'Ziraat, Ormancılık, Balıkçılık ve Veterinerlik' adında yeni bir geniş alan oluşturmak amacıyla, ISCED 1997'de

bulunan 6'nı Geniş Grup, 'Ziraat'ın yeniden adlandırılması; ayrıca 62 'Ziraat, Ormancılık ve Balıkçılık' alanının bir kısmının 052 'Çevre' olarak yeni oluşturulan dar alana aktarılması.

- g. ISCED 1997'de yer alan 85 'Çevre Koruma' alanındaki geriye kalan kısmından 102 'Güvenlik Hizmetleri' adıyla yeni bir dar alan oluşturulması.

Avrupa Birliği Eğitim Alanları (FoT 1997) ve Eğitim ve Öğretim Alanları (FoET 1999) ile ilişkisi

- 45. Avrupa Birliği Eğitim Alanları 1997 (FoT 1997) ve Eğitim ve Öğretim Alanları 1999 (FoET 1999) sınıflamaları, ISCED 1997 eğitim alanları sınıflaması kullanılarak geliştirilmiştir. Söz konusu sınıflamalar, hiyerarşik bakımdan birinci ve ikinci seviyelerde (ve kodlama basamaklarında) ISCED 1997 ile tutarlıdır; sadece ifadelerde ufak değişiklikler sözkonusudur. FoET 1999, FoT 1997'ye dayalı olarak geliştirilmiş ve onun yerini almıştır. FoET 1999, üç seviyeli (ve üç basamaklı) hiyerarşik bir sınıflamadır ve ISCED-F'in mevcut revizyonunun çıkış noktasıdır.
- 46. FoET 1999, uluslararası alanda farklı bilgi toplama faaliyetlerinde kullanılmıştır, örneğin:
  - Kayıtlı öğrenci sayısı ve mezunlarla ilgili idari veriler,
  - Hanehalkına yönelik belirli anketler ve
  - Öğrenci değerlendirme anketleri.
- 47. Hem FoT 1997 hem de FoET 1999 sınıflamalarının geliştirilmesinde, 1993 Avustralya İstatistik Kurumu Yeterlilikler Sınıflaması (ABSCQ 1993), yoğun olarak kullanılmıştır. ABSCQ, 2001 yılında Avustralya Standart Eğitim Sınıflaması (ASCED) olarak değiştirilmesine karşın; FoET 1999, ISCED alanlarının revizyonunda başlangıç noktası olduğu için; ABSCQ 1993 sınıflamasında yer alan bazı kavramlar ve metinler ISCED-F sınıflamasında kullanılmıştır.

Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması (ISCO-08) ile ilişkisi

- 48. Uluslararası Standart Meslek Sınıflaması (ISCO-08), idari kayıtların yanı sıra, nüfus sayımları ve diğer istatistiksel alan taramalarından elde edilen mesleki bilgilerin derlenmesi ve sınıflandırılması için geliştirilmiş bir sistemdir. ISCO'nun ana amacı, işlere ve mesleklere ilişkin bilgilerin uluslararası açıdan raporlanması ve karşılaştırılması için bir zemin oluşturmaktır.
  - a. İş, 'bir işveren namına veya kendi hesabına çalışmak da dahil olmak üzere bir kişi tarafından gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmesi öngörülen görev ve sorumluluklar seti' olarak tanımlanır.
  - b. Bir meslek ise içerisindeki 'ana görev ve sorumlulukların yüksek derecede benzerliği ile nitelenen bir iş setidir'. Bir kişi, geçmiş, mevcut veya gelecekteki bir işle olan ilişkisi bakımından bir meslekle ilişkilendirilebilir.
- 49. ISCO-08, meslekleri gruplar halinde düzenlerken iki temel kriter kullanır: beceri seviyesi ve beceri uzmanlaşması.
  - a. Beceri, 'verilen işin görevleri ve sorumlukları yerine getirme kabiliyeti' olarak tanımlanır.

- b. Beceri düzeyi, 'gerçekleştirilecek görevler ve sorumluluklar dizisinin ve karmaşıklığının bir fonksiyonudur'.
- c. Beceri uzmanlaşması, 'gerekli bilgi alanı, kullanılan araçlar ve makineler, kullanılan veya üzerinde çalışılan malzemeler ve üretilen mal ve hizmet çeşitleri' olarak düşünülür.

- 50. ISCO-08 içindeki beceri uzmanlığı kavramı, ISCED'deki eğitim ve öğretim alanlarıyla bazı benzerlikler göstermektedir. Bununla birlikte, ISCO-08 ve ISCED, farklı istatistiksel birimleri farklı kriterler kullanarak sınıflandırır. ISCO-08 işleri gerçekleştirmek için gerekli beceri seviyesine ve uzmanlığa bağlı olarak işleri sınıflandırırken; ISCED Eğitim ve Öğretim Alanları, konular bakımından eğitim programlarını ve yeterliliklerini sınıflandırır. Bu nedenle, her ne kadar iki sınıflama arasında bağlantılar açıkça var olsa da; iki sınıflamadaki meslek grupları ve alan grupları arasında doğrudan bir uyumluluk her zaman olmayabilir.

Bilim ve Teknoloji Alanları Sınıflaması (FoS 2007) ile ilişkisi

- 51. Bilim ve Teknoloji Alanları 2007 (FoS 2007), araştırma ve deneysel geliştirmeyi (AR-GE) sınıflandırır ve OECD'nin Frascati Kılavuzunun bir parçasıdır. FoS, son olarak 2007'de revize edildi ve elektronik bir ek olarak erişilebilmektedir [<http://www.oecd.org/dataoecd/36/44/38235147.pdf>]. Altı ana alana sahip olan FoS, iki-seviyeli hiyerarşik bir sınıflamadır:

1. Doğa bilimleri
2. Mühendislik ve teknoloji
3. Tıp bilimleri ve sağlık bilimleri
4. Ziraat bilimleri
5. Sosyal bilimler
6. Beşeri bilimler

Bu altı ana alan, 40 civarında ikinci seviye alana ayrılmıştır.

- 52. FoS'un 2007 revizyonuna ihtiyaç duyulmasının ana nedeni, yeni alanların ortaya çıkmasıdır: bu yeni alanlar bilgi ve iletişim teknolojisi, biyoteknoloji ve nanoteknolojidir. Bunların yanı sıra disiplinlerarası bilimlerin ortaya çıkması da revizyon ihtiyacı doğurmuştur.
- 53. Hem ISCO-08 hem de FoS 2007, ortaya çıkan yeni alanları tanımlayarak ISCED-F'ye dâhil etmede kullanılmaktadır.
- 54. Gereksiz farklılıklardan kaçınmak amacıyla, ISCED-F'nin ilgili kısımları FoS ile de karşılaştırılmıştır. Ancak, FoS ve ISCED-F sınıflamalarının farklı amaçlara sahip oldukları ve iki sınıflama arasında doğrudan bir karşılaştırma yapılmasının uygun olmadığı anlaşılmıştır.

■ Ek I. ISCED eğitim-öğretim alanları.

Geniş alan	Dar alan	Ayrıntılı alan
00 Genel programlar ve yeterlilikler	001 Temel programlar ve yeterlilikler 002 Okuryazarlık ve rakamsal beceriler 003 Kişisel beceriler ve gelişim	0011 Temel programlar ve yeterlilikler 0021 Okuryazarlık ve rakamsal beceriler 0031 Kişisel gelişim ve beceriler
01 Eğitim	011 Eğitim	0111 Eğitim bilimi 0112 Okul öncesi öğretmen yetiştirme 0113 Uzmanlık alanı olmayan öğretmen yetiştirme 0114 Uzmanlık alanı olan öğretmen yetiştirme
02 Sanat ve beşeri bilimler	021 Sanat	0211 Görsel-işitsel teknikler ve medya yapımı 0212 Moda, iç tasarım ve endüstriyel tasarım 0213 Güzel sanatlar 0214 El sanatları 0215 Müzik ve sahne sanatları
	022 Beşeri bilimler (diller hariç)	0221 Din ve teoloji 0222 Tarih ve arkeoloji 0223 Felsefe ve etik
	023 Diller	0231 Dil kazanımı 0232 Edebiyat ve dilbilim
03 Sosyal bilimler, gazetecilik ve bilgi	031 Sosyal bilimler ve davranış bilimleri	0311 Ekonomi 0312 Siyasal bilimler ve yurttaşlık 0313 Psikoloji 0314 Sosyoloji ve kültürel çalışmalar
	032 Gazetecilik ve enformasyon	0321 Gazetecilik ve muhabirlik 0322 Kütüphane, enformasyon ve arşiv çalışmaları
04 İşletme, yönetim ve hukuk	041 İşletme ve yönetimi	0411 Muhasebe ve vergileme 0412 Finans, bankacılık ve sigortacılık 0413 İşletme ve yönetim 0414 Pazarlama ve reklam 0415 Büro hizmetleri ve sekreterlik 0416 Toptan ve perakende Satış 0417 Çalışma becerileri
	042 Hukuk	0421 Hukuk
05 Doğa bilimleri, matematik ve istatistik	051 Biyoloji ve ilişkili bilimler	0511 Biyoloji 0512 Biyokimya
	052 Çevre	0521 Çevre bilimleri 0522 Doğal çevre ve vahşi yaşam
	053 Fen bilimleri	0531 Kimya 0532 Yer bilimleri 0533 Fizik
	054 Matematik ve istatistik	0541 Matematik 0542 İstatistik
06 Bilgi ve İletişim Teknolojileri	061 Bilgi ve İletişim Teknolojileri (ICT)	0611 Bilgisayar kullanımı 0612 Veritabanı ve ağ tasarımı ve yönetimi 0613 Yazılım ve uygulama geliştirme ve analizi
07 Mühendislik, imalat ve inşaat	071 Mühendislik ve mühendislik işleri	0711 Kimya mühendisliği ve süreçleri 0712 Çevre koruma teknolojisi 0713 Elektrik ve enerji 0714 Elektronik ve otomasyon 0715 Mekanik ve metal işleri 0716 Motorlu araçlar, gemi ve uçak

■ Ek I. [Devam] ISCED eğitim-öğretim alanları.

Geniş alan	Dar alan	Ayrıntılı alan
	072 İmalat ve işleme	0721 Gıda işleme 0722 Malzeme (cam, kâğıt, plastik ve ağaç) 0723 Tekstil (elbise, ayakkabı ve deri) 0724 Madencilik ve maden çıkarma
	073 Mimarlık ve inşaat	0731 Mimarlık ve şehir planlama 0732 Yapı ve inşaat mühendisliği
08 Ziraat, ormancılık, balıkçılık ve veterinerlik	081 Ziraat 082 Ormancılık 083 Balıkçılık 084 Veterinerlik	0811 Tarım ve hayvancılık 0812 Bahçecilik 0821 Ormancılık 0831 Balıkçılık 0841 Veterinerlik
09 Sağlık ve refah	091 Sağlık 092 Refah	0911 Dişçilik 0912 Tıp 0913 Ebelik ve hemşirelik 0914 Tıbbi teşhis ve tedavi teknolojisi 0915 Terapi ve rehabilitasyon 0916 Eczacılık 0917 Geleneksel ve tamamlayıcı tıp ve terapi 0921 Yaşlı ve engelli yetişkin bakımı 0922 Çocuk bakımı ve gençlik hizmetleri 0923 Sosyal hizmet ve rehberlik
10 Hizmetler	101 Kişisel hizmetler 102 Hijyen ve iş sağlığı hizmetleri 103 Güvenlik hizmetleri 104 Ulaşım hizmetleri	1011 Ev hizmetleri 1012 Saç ve güzellik hizmetleri 1013 Otel, restoran ve yiyecek 1014 Spor 1015 Seyahat, turizm ve eğlence 1021 Toplum sağlığı 1022 İş sağlığı ve güvenliği 1031 Askerlik ve savunma 1032 Kişilerin ve malların korunması 1041 Ulaşım hizmetleri

Yukarıdaki tablodaki ayrıntılı alanlara ek olarak; "0", "8" ve "9" kullanılabilir (ayrıca bkz. 7'nci ve 8'nci bölümler):

- '8', disiplinlerarası veya geniş programları ve yeterlilikleri, tasarlanmış sürenin çoğunun harcandığı geniş alan itibarıyla sınıflandırırken, dar ve ayrıntılı alan seviyesinde kullanılır (örneğin, 0288 'Beşeri bilimler ve sanatı kapsayan disiplinlerarası programlar ve yeterlilikler'). Alan hakkında, sınıflama hiyerarşisinin bir üst seviyesinde (örneğin, geniş alan düzeyinde veya dar alan düzeyinde) verilen açıklamadan başka bir bilgi mevcut değilse '0' kullanılır.
- '9', programlar ve yeterlilikler sınıflandırılırken, eğer listelenmiş ayrıntılı alanlarda yer almıyorsa veya herhangi birine de uymuyorsa, ayrıntılı alan için kullanılır.
- '9999', '999' veya '99' özellikle alanın bilinmediği veri derleme çalışmalarında kullanılabilir.